

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

2 грудня 2014 року

м. Київ

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України у складі:

головуючого Кривенка В.В.,
суддів: Гриціва М.І., Гусака М.Б., Коротких О.А., Кривенди О.В.,
Маринченка В.Л., Панталієнка П.В., Прокопенка О.Б.,
Самсіна І.Л., Терлецького О.О., –

розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом Запорожець Ніни Володимирівни до управління Пенсійного фонду України в м. Чернігові (далі – управління ПФУ, ПФУ відповідно) про зобов'язання призначити пенсію на пільгових умовах,

в с т а н о в и л а:

У січні 2012 року Запорожець Н.В. звернулася до суду з позовом, у якому просила: визнати протиправною відмову управління ПФУ в призначенні пенсії відповідно до статті 17 Закону України від 5 листопада 1991 року № 1788-XII «Про пенсійне забезпечення» (далі – Закон № 1788-XII); зобов'язати відповідача призначити їй пенсію відповідно до пункту 3 Прикінцевих положень Закону України від 9 липня 2003 року № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі – Закон № 1058-IV) з 24 жовтня 2011 року; стягнути з відповідача судові витрати.

На обґрунтування позовних вимог Запорожець Н.В. послалася на те, що вона як мати інваліда з дитинства має право на призначення їй пенсії за віком достроково відповідно до абзацу п'ятого пункту 3 Прикінцевих положень Закону № 1058-IV. Проте управління ПФУ у призначенні їй такої пенсії відмовило.

Суди встановили, що Запорожець Н.В. виховує доньку Запорожець Наталію Миколаївну, 28 лютого 1981 року народження, якій згідно з довідками Чернігівської спеціалізованої міжрайонної психоневрологічної медико-соціальної експертної комісії від 29 серпня 1997 року, 3 травня 2007 року, 7 травня 2009 року та 26 квітня 2011 року (довічно) встановлено II групу інвалідності з дитинства.

Відповідно до довідки Чернігівської обласної психоневрологічної лікарні від 13 вересня 2009 року № 668 Запорожець Н.М. є інвалідом II групи по психічному захворюванню, втратила здатність до самообслуговування та потребує постійного стороннього догляду.

Новозаводський районний суд міста Чернігова постановою від 14 лютого 2012 року позов задовольнив частково: визнав неправомірними дії управління ПФУ щодо відмови у призначенні Запорожець Н.В. пенсії за віком на пільгових умовах; постановив зобов'язати управління ПФУ призначити Запорожець Н.В. як матері інваліда з дитинства пенсію за віком на пільгових умовах з 24 жовтня 2011 року відповідно до пункту 3 Прикінцевих положень Закону № 1058-IV, судові витрати відніс на рахунок держави.

Київський апеляційний адміністративний суд ухвалою від 17 червня 2013 року апеляційну скаргу управління ПФУ залишив без задоволення, а постанову суду першої інстанції – без змін.

Вищий адміністративний суд України постановою від 18 червня 2014 року касаційну скаргу управління ПФУ задовольнив: постанову суду першої інстанції та ухвалу апеляційного суду скасував та ухвалив нове рішення – про відмову у задоволенні позову Запорожець Н.В.. Касаційний суд виходив із того, що донька позивачки визнана інвалідом з дитинства у шістнадцятирічному віці, тому Запорожець Н.В. мала надати територіальному управлінню ПФУ висновок лікарсько-консультативної комісії про те, що її дитина мала медичні показання для визнання її дитиною-інвалідом до досягнення шестирічного віку.

У заяві про перегляд судового рішення Верховним Судом України з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України, Запорожець Н.В. зазначає, що в доданій до заяви ухвалі суду касаційної інстанції від 14 березня 2013 року (справа № К/9991/3311/12) по-іншому, ніж в оскаржуваній постанові, застосовано положення пункту 3 Прикінцевих положень Закону № 1058-IV. Просить постанову Вищого адміністративного суду України від 18 червня 2014 року скасувати та залишити в силі рішення судів першої та апеляційної інстанцій про задоволення позову.

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України вважає, що заява про перегляд оскаржуваного рішення Вищого адміністративного суду України не підлягає задоволенню з таких підстав.

Вищий адміністративний суд України, допускаючи цю справу до провадження Верховного Суду України, виходив із того, що у справі, рішення суду касаційної інстанції в якій додано до заяви, по-іншому, ніж у

справі, що розглядається, застосовано положення пункту 3 Прикінцевих положень Закону № 1058-IV.

Так, у справі, рішення суду касаційної інстанції в якій додано до заяви, цей суд дійшов висновку, що Закон № 1058-IV та Закон № 1788-XII не містять такої обов'язкової умови для призначення пенсії за віком матері інваліда з дитинства, як встановлення дитині інвалідності до досягнення нею шестирічного віку, а тому управління ПФУ необґрунтовано відмовило позивачці в призначенні такого виду пенсії.

Натомість у справі, що розглядається, Вищий адміністративний суд України дійшов іншого висновку та зазначив в оскаржуваній постанові, що оскільки дитина Запорожець Н.В. визнана дитиною-інвалідом після досягнення шестирічного віку, то позивачка не має права на призначення дострокової пенсії за віком.

Аналіз наведених рішень суду касаційної інстанції дає підстави вважати, що цей суд неоднаково застосував пункт 3 Прикінцевих положень Закону № 1058-IV.

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Принципи, засади і механізм функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, призначення, перерахунку і виплати пенсій визначає Закон № 1058-IV, який набрав чинності з 1 січня 2004 року.

Статтею 1 цього Закону передбачено, що пенсія – це щомісячна пенсійна виплата в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яку отримує застрахована особа в разі досягнення нею передбаченого зазначеним Законом пенсійного віку чи визнання її інвалідом, або отримують члени її сім'ї у випадках, визначених цим Законом.

Згідно з частиною першою статті 26 Закону № 1058-IV особи мають право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років та наявності страхового стажу не менше 15 років. До досягнення віку, встановленого абзацом першим цієї статті, право на пенсію за віком мають жінки 1961 року народження і старші після досягнення ними такого віку: 55 років – які народилися до 30 вересня 1956 року включно; 55 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1956 року по 31 березня 1957 року; 56 років – які народилися з 1 квітня 1957 року по 30 вересня 1957 року; 56 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1957 року по 31 березня 1958 року; 57 років – які народилися з 1 квітня 1958 року по 30 вересня 1958 року; 57 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1958 року по 31 березня 1959 року; 58 років – які народилися з 1 квітня 1959 року по 30 вересня 1959 року; 58 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1959 року по 31 березня 1960 року; 59 років – які народилися з 1 квітня 1960 року по 30 вересня 1960 року; 59 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1960 року по 31 березня 1961 року; 60 років – які народилися з

1 квітня 1961 року по 31 грудня 1961 року.

Відповідно до абзацу четвертого пункту 3 Прикінцевих положень Закону № 1058-IV жінки, які народили п'ятеро або більше дітей і виховали їх до шестирічного віку, і матері інвалідів з дитинства, які виховали їх до цього віку, мають право на призначення дострокової пенсії за віком після досягнення 50 років та за наявності не менше 15 років страхового стажу. При цьому до числа інвалідів з дитинства належать також діти-інваліди віком до 16 років.

Згідно з пунктом 25 Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», затвердженого постановою правління ПФУ від 25 листопада 2005 року № 22-1 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 27 грудня 2005 року за № 1566/11846; у редакції, чинній на час виникнення спірних відносин), у разі якщо дитина визнана дитиною-інвалідом після досягнення шестирічного віку, або інвалідом з дитинства після досягнення вісімнадцятирічного віку, надається висновок лікарсько-консультативної комісії про те, що вона мала медичні показання для визнання її дитиною-інвалідом до досягнення шестирічного віку.

Аналізуючи зазначені норми матеріального права, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України дійшла такого правового висновку.

Мати дитини-інваліда має право на призначення дострокової пенсії за віком, але не раніше ніж за 5 років до досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 Закону № 1058-IV, у тому разі, якщо дитина, яку вона виховує, визнана дитиною-інвалідом до досягнення шестирічного віку. Якщо дитина визнана дитиною-інвалідом після досягнення нею шестирічного віку, або інвалідом з дитинства після досягнення вісімнадцятирічного віку, мати цієї дитини має право на отримання зазначеної пенсії лише у разі наявності висновку лікарсько-консультативної комісії про те, що дитина мала медичні показання для визнання її дитиною-інвалідом до досягнення шестирічного віку.

У справі, що розглядається, суди встановили, що донька позивача Запорожець Н.М. визнана дитиною-інвалідом у шістнадцятирічному віці. Суди не встановили обставин, які б свідчили про те, що ця дитина мала медичні показання для визнання її дитиною-інвалідом до досягнення шестирічного віку.

Аналогічна правова позиція Верховного Суду України викладена у постанові від 27 травня 2014 року № 21-133а14.

За таких обставин суд касаційної інстанції правильно застосував норми матеріального права, у зв'язку з чим підстав для задоволення заяви Запорожець Н.В. немає.

Керуючись статтями 241, 242, 244 Кодексу адміністративного судочинства України, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України

постановила:

У задоволенні заяви Запорожець Ніни Володимирівни відмовити.

Постанова є остаточною і не може бути оскаржена, крім випадку, передбаченого пунктом 2 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.